

מצוות הקהל

ס"ט-4

בס"ד

תכנית ללימוד מושגים

אין לי מושג!

בס"ד בדרך זה נלמד על מצוה חשובה ונדירה שיש לקיימה פעם בשבע שנים - בבית המקדש - "מצות הקהל". אנחנו מתפללים שנוזקח לקיים מצוה חשובה זו במהרה בבית ה' אלקינו - בירושלים.

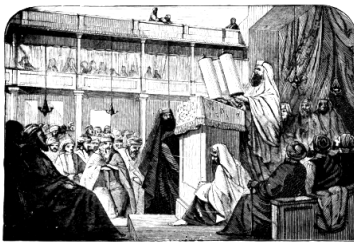
מצות הקהל

א "מצות הקהל" בתורה

"... מקץ שבע שנים במעד שנת השמטה בחג הסכות. בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר, תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם. הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך, למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת..." דברים ל"א: י"ג

ב מהי "מצות הקהל"?

בזמנינו, מצות השמטה היא מצוה מדרבנן (של חכמים), מפני שרוב עם ישראל עדין חי בגולה¹. כאשר רב העם מתגורר בארץ ישראל, חובת השמטה היא מדאורייתא (מהתורה), ובסכות בשנה שלאחר השמטה ישנה מצוה נוספת - מצות הקהל. על-כן חג סכות בשנת תשס"ט היה צריך להיות מיחד.

ה' צנה את בני ישראל, האנשים, הנשים והטף (אלו הילדים) להתאסף בבית המקדש במוצאי היום הראשון של סכות, בשנה שלאחר שנת השמטה. שם, המלך היה קורא בפניהם פרשיות מיחדות מחמש דברים.

ג איך היו מקיימים את "מצות הקהל"?

מעמד "הקהל" היה מכבד מאד: היו מכינים בימה מיחדת מעץ לקריאת התורה של המלך. כאשר הגיע הזמן לקרא בתורה, היו תוקעים בחצוצרות. אחר-כך היו מעבירים את ספר התורה בין אנשים חשובים עד שהספר הגיע לידי המלך, והמלך היה קורא ממנו.²

מצות "הקהל" נתנה כדי לזרז את בני ישראל במצוות ולחזק אותם בתורה ובאמונה.³ ההקהלות של כל העם (כולל הילדים) כדי לשמע דברי תורה מפי המלך, דומה קצת למעמד הר סיני.⁴ ה' צנה לעשות את מעמד "הקהל" פעם ב-7 שנים כדי לחדש את קבלת התורה במעמד כל העם.

ד האם יש קשר בין השמטה למצוות הקהל?

בשנת השמטה היו בני ישראל פנויים מטרדות המלאכה בשדה ומטרדות המסחר (הודות להקלה שזכו לה על ידי שמטת כספים), והיו פנויים לעבודת ה' ותברך, כל העם בקטן כגדול, והיו דברי התורה הנשמעים להם נכנסים לאזניהם בעמק ובהבנה...

ועכשיו שהם מחכים בכליון עינים לזמן שיוכלו לשוב לצאת לשדה, ה' מצוה שיקהלו וישמעו דבר ה' בירושלים בעזרה, למען ידעו דרך ה' בעשותם מלאכה בשדה ובכרם.⁵

ה מצוות הקהל בזמנינו

כבר למדנו שמצוות הקהל אינה נוהגת בזמננו. למרות זאת, לפני כ-100 שנה, הציע הרב אדר"ת (הרב אליהו דוד רבינוביץ-תאומים) זצ"ל הצעה מעניינת, לעשות "זכר למצוות הקהל". היות ומטרת המצוה היא לחזק את עם ישראל באמונה ובמצוות, הרי כדאי לנצל את התקופה להזכר במצוות הקהל שהיו עושים במקדש ולחזק את עצמנו בתורה ובמצוות. מאז היו נסיונות שונים לעשות מעמד "זכר למצוות הקהל", ואנחנו בבית הספר גם נקים מעמד זה בעז"ה עם רבנים מהאזור ונתפלל שנוצח במהרה לקבוצ גליות ולבנות בית המקדש ואז נוכל לקיים את מצוות הקהל המקורית כבר לאחר השמטה הבאה!

מקורות-

1. חובת מצוות "הקהל" חלה בזמן שישראל בארצם, כמו מצוות שמיטה ומצוות היוכל (ספר החינוך, מצווה תרי"ב).
2. המלך היה מברך לפני הקריאה ולאחריה, כפי שמברכים כשעולים לתורה בבית הכנסת, אלא שהיה מוסיף עוד שבע ברכות על החג, על המקדש, על עבודת בית המקדש, על המלכות, על הכהנים ועל ישראל.
3. רמב"ם הלכות חגיגה, פרק ג'.
4. עיין בלשון הרמב"ם, הלכות חגיגה ג, טו-י: "וגרים שאינן מכירין חייבין להכין ליבם ולהקשיב אוזנם לשמוע באימה ויראה וגילה ורעדה כיום שניתנה בו בסיני... ויראה עצמו, כאילו עתה נצטווה בה, ומפי הגבורה שומעה שהמלך שליח הוא, להשמיע דברי האל".
5. משך חכמה.

חתימת הורים (למדתי עם בני/בתי את
המושגים: _____